

УКРАЇНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМАТИКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Управління соціально-економічним територіальним комплексом держави базується на державному управлінні, яке, в свою чергу, здійснюється органами місцевого самоврядування та державної влади, а також різноманітними об'єднаннями, виходячи відповідно з інтересів громад різних рівнів. Органи державної влади, країна в цілому, її соціально-економічні системи та місцеве самоврядування, громади та громадяни виступають одночасно і як суб'єкти, і як об'єкти управління.

Регіональна політика – невід'ємна складова державної політики України. Варто зазначити, що до її основи покладено так званий регіональний фактор. Регіональна політика містить у собі ряд заходів економічного, політичного, екологічного, соціального, гуманітарного характеру та спрямовується на національну та науково-технологічну сфери.

Що стосується використання термінів «регіональний менеджмент» і «регіональне управління» в українській практиці, то, на наш погляд, більш відповідним слід вважати другий термін, оскільки перший передбачає і асоціюється з поняттям професійної підготовленості, професійного застосування досягнень, принципів, методів та інструментів сучасної науки. В Україні в більшості випадків вищі посадові особи системи регіонального управління (губернатори, президенти, керівники урядів, адміністрацій), а також значна частина чиновницького апарату не мають належної професійної підготовки та досвіду менеджменту в нових ринкових, інноваційних та глобалізаційних умовах. Тому той чи інший вплив соціально-економічних процесів здійснюється часто не на науковій основі, а волюнтаристичними методами (так би мовити, «За інтересами»), або методом «проб і помилок», або «по інтуїції», що не кращим чином позначається на соціально- економічну ситуацію в регіоні. У зв'язку з цим в сучасних умовах вважаємо більш доречним використовувати термін «регіональне управління», маючи на увазі, що воно є складовою частиною державного управління [1].

Існують різні типи організаційних структур регіонального управління. На сучасному етапі переважаючими є бюрократичні типи структур, зокрема лінійні і лінійно-функціональні, рідше дивізіональні. Організаційні структури регіонального управління створюються в

залежності від [2]: а) рівнів управління (наприклад, державний, регіональний чи місцевий); б) цілей і завдань, що стоять перед системою управління і ін.

Найчастіше в силу складності вирішуваних завдань у регіональній системі управління виділяються основні підсистеми, які безпосередньо реалізують цілі управління, і підсистеми забезпечення, покликані створити необхідні умови для функціонування основних підсистем (інформаційне забезпечення, кадрове забезпечення, законодавчо-нормативна база та ін.).

Важливою складовою частиною регіональної системи управління є інформаційне забезпечення, покликане забезпечувати органи управління повною, достовірною, актуальною та адекватною інформацією всі рівні регіонального управління [3]. У складі інформаційної системи створюється база даних – спеціально організована структура інформаційних елементів про параметри і показники діяльності організації. База даних являє собою інформаційну модель керованого об'єкта і є джерелом інформації для обґрунтування і прийняття управлінських рішень в усіх підрозділах організації.

Державна регіональна політика – важлива сфера діяльності держави, пов'язана з її регіональним розвитком, обумовленим відмінностями в суспільно-географічному розташуванні регіонів, природно-ресурсному, демографічному, науково-інтелектуальному потенціалі, структурі господарської діяльності, рівні концентрації виробничої сфери та сфери послуг і формах їх територіальної організації [4]. Регулювання територіального розвитку не може бути результативним, якщо не буде ґрунтуватися на теоретичних уявленнях про його суть і значення регулюючих впливів, а також на використанні досвіду ефективного впровадження заходів державного регулювання регіонального розвитку в провідних зарубіжних країнах.

Проблема державного управління регіональним розвитком особливо актуальна для країн в умовах трансформацій, коли йде пошук балансу між ринковими і державними методами регулювання розвитку економіки або між тенденціями тяжіння до самостійності деяких регіонів і збереженням ефективної державної вертикалі влади.

Таким чином, узагальнення науково-методологічних підходів, детальне вивчення історіографії державної регіональної політики, застосування досвіду ефективної державної регіональної політики в зарубіжних країнах повинні бути основою для формування моделі державного управління регіональним розвитком в сучасній Україні [5]. Воно передбачає оптимальне поєднання самостійності регіонів, перш за все в сфері вирішення повсякденних питань місцевого (регіонального) розвитку, і координуючої, стимулюючої ролі центру (представляє

інтереси суспільства, країни в цілому). Синергія двох складових при неодмінному обліку ролі самоврядування матиме позитивні наслідки при практичному застосуванні.

Отже, вивчення теоретичних основ і практичного функціонування сучасної системи регіонального управління в ряді суб'єктів нашої держави дозволяє виділити ряд її характерних ознак, зокрема, таких як: гнучкість; адаптивність; маневреність; комплексність охоплення вирішуваних проблем; раціональна реалізація специфічного потенціалу; ефективне використання нових інструментів менеджменту; раціональна побудова організаційної структури, відмова від багатоланковості та багатоступінчастості; децентралізація управління і посилення горизонтальних зв'язків; швидке реагування на різні зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі; активізація творчості, інноваційності, ініціативи; стимулювання ділової активності, сприяння підприємництву; впровадження стратегічного планування; здатність формування соціальної консолідації в регіональному співтоваристві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Воротін В.Є. Шляхи модернізації механізмів і інструментів державного і регіонального управління в Україні / В.Є. Воротін. // Регіональна політика: історія, політико-правові засади, архітектура, урбаністика (зб. наук. пр.), №5. – 2018. – №5. – С. 146–153.
2. Желяк А.А. Сучасний стан та стратегія регіональної політики в Україні / А.А. Желяк //The 9 th International scientific and practical conference “Modern research in world science”(November 28–30, 2022) SPC “Sci-conf. com. ua”. – 2022. – С. 1293.
3. Карташов Є. Г. Державне та регіональне управління / Є.Г. Карташов // Університет менеджменту освіти. 2019 – №1..
4. Маєв А. Шляхи інституціоналізації регіонального управління в сучасній Україні / А. Маєв //Актуальні проблеми державного управління. – 2016. – №. 2. – С. 79–84.
5. Трачук П.А.. Проблеми організації регіонального управління в Україні / П.А. Трачук, П.П. Черевко //Науковий Вісник Ужгородського Національного Університету. – 2020. – С. 48.